ART-PEDAGOGIKASI VOSITASIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KREATIV-IJODIY FAOLIYATNI TASHKIL ETISHGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Sharipjonov Muxiddin Shokirjon o'g'li
Namangan davlat universiteti "Tasviriy san'at va dizayn"
kafedrasi professor vazifasini bajaruvchisi, PhD
https://doi.org/10.5281/zenodo.23860977

Annotatsiya: Mazkur maqolada art-pedagogika vositasida bo'lajak o'qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatni tashkil etishga tayyorlash jarayonining pedagogik shart-sharoitlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida art-pedagogik yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim muhitining bo'lajak pedagoglarning kreativ tafakkuri, kasbiy motivatsiyasi va refleksiv faoliyatiga ta'siri o'rganildi. Tadqiqot natijalari art-pedagogik ta'limni samarali tashkil etish uchun muhim pedagogik shart-sharoitlar majmuasi aniqlanganini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: art-pedagogika, kreativlik, ijodiy faoliyat, bo'lajak o'qituvchi, pedagogik shart-sharoitlar, kasbiy kompetensiya.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog shaxsiga qo'yilayotgan talablar tobora murakkablashib bormoqda. Bugungi kunda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki ijodkor, innovator, shaxsiy namuna ko'rsatuvchi va ta'lim jarayonini kreativ tashkil eta oladigan mutaxassis bo'lishi lozim. Shu bois bo'lajak o'qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatni tashkil etishga tayyorlash pedagogik ta'limning ustuvor vazifalaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

An'anaviy o'qitish yondashuvlari ko'pincha talabalarning ijodiy imkoniyatlarini to'liq ochib berishga yetarli emas. Bu holat pedagogik ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni, xususan, art-pedagogik yondashuvni joriy etishni taqozo etadi. Art-pedagogika san'at vositalari orqali shaxsning emotsional, estetik va intellektual rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, bo'lajak o'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirishda muhim imkoniyatlarga ega.

Mazkur maqolaning maqsadi art-pedagogika vositasida bo'lajak o'qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatni tashkil etishga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash va ilmiy asoslashdan iborat.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy-tadqiqot metodlaridan foydalanildi:

- pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish;
- tizimli va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv;
- pedagogik kuzatish;
- so'rovnoma va suhbat metodlari;
- pedagogik tajriba-sinov ishlari;
- olingan natijalarni tahlil qilish va umumlashtirish.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Tadqiqot pedagogika yo‘nalishida tahsil olayotgan bo‘lajak o‘qituvchilar ishtirokida olib borildi. Tajriba-sinov jarayonida art-pedagogik mashg‘ulotlar (tasviriy san’at, dramatizatsiya, musiqiy mashqlar, ijodiy loyihalar va dizayn faoliyatlari) tizimli asosda tashkil etildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari art-pedagogika vositasida bo‘lajak o‘qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonining samaradorligi muayyan pedagogik shart-sharoitlarga bog‘liq ekanligini ko‘rsatdi. O‘tkazilgan tahlillar asosida quyidagi yetakchi pedagogik shart-sharoitlar aniqlandi. Art-pedagogik ta’lim jarayonida talabalarda ijodiy faoliyatga bo‘lgan ichki ehtiyoj va qiziqishni shakllantirish muhim shart hisoblanadi. San’at vositalari asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar talabalarni faol ishtirok etishga undab, ularning ijodiy tashabbuskorligini oshirdi. Art-pedagogika emotsional-estetik muhitni shakllantirish orqali ijodiy fikrlashni faollashtiradi. Tadqiqot natijalari ijobiy emotsional muhit talabalarning ijodiy faolligi va mustaqil fikrlashiga bevosita ta’sir ko‘rsatishini tasdiqladi.

Bo‘lajak o‘qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatga tayyorlashda ularning bevosita ijodiy faoliyatda ishtirok etishi muhim ahamiyatga ega. Amaliy mashg‘ulotlar orqali talabalarda kreativ kompetensiyalar shakllandi. Art-pedagogika pedagogika, psixologiya va san’at fanlari integratsiyasiga asoslanadi. Tadqiqot jarayonida fanlararo yondashuv talabalarning kasbiy tafakkurini kengaytirib, ijodiy muammolarni kompleks hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirdi. Art-pedagogik mashg‘ulotlardan so‘ng tashkil etilgan refleksiya jarayonlari bo‘lajak o‘qituvchilarning o‘z faoliyatini tahlil qilish va baholash ko‘nikmalarini rivojlantirdi.

Har bir talabaning ijodiy imkoniyatlari va qiziqishlarini hisobga olish art-pedagogik ta’limning muhim sharti sifatida namoyon bo‘ldi. Individual yondashuv ijodiy erkinlikni ta’minlab, shaxsiy rivojlanishga xizmat qildi.

Muhokama

Olingan natijalar art-pedagogika bo‘lajak o‘qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatga tayyorlashda yuqori pedagogik imkoniyatlarga ega ekanligini ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari zamonaviy pedagogik nazariyalar bilan uyg‘un bo‘lib, san’at vositalarining ta’lim jarayonidagi didaktik va tarbiyaviy ahamiyatini tasdiqlaydi. Art-pedagogik yondashuv talabalarning emotsional-intellektual rivojlanishini ta’minlab, ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga ijodiy yondashishga tayyorlaydi. Ushbu yondashuv an’anaviy ta’lim usullariga nisbatan yuqori samaradorlikka ega ekanligi aniqlandi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, art-pedagogikasi vositasida bo‘lajak o‘qituvchilarni kreativ-ijodiy faoliyatni tashkil etishga tayyorlash muayyan pedagogik shart-sharoitlar majmuasini talab etadi. Kreativ-motivatsion muhit, emotsional-estetik ta’lim muhiti, faoliyatga yo‘naltirilgan mashg‘ulotlar, fanlararo integratsiya, refleksiv tahlil va individual yondashuv ushbu jarayonning samaradorligini ta’minlaydi. Art-pedagogik yondashuvni pedagog kadrlar tayyorlash tizimiga keng joriy etish ta’lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

References (Foydalanilgan adabiyotlar)

1. Dewey J. Art as Experience. – New York: Perigee Books, 2005.
2. Eisner E. The Arts and the Creation of Mind. – Yale University Press, 2002.
3. Robinson K. Creative Schools. – London: Penguin Books, 2011.
4. Winner E., Goldstein T. Arts Education and Creativity. – Harvard University Press, 2013.
5. Muslimov N. Pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish. – Toshkent, 2019.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

6. Baymetov, B. B., & Sharipjonov, M. S. O. (2020). Development Of Students' Descriptive Competencies In Pencil Drawing Practice. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(08), 261-267.
7. Baymetov, B., & Sharipjonov, M. (2021). OLIY PEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA INSON QIYOFASINI AMALIY TASVIRLASH JARAYONIDA IJODIY KOMPYETYENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. Academic Research in Educational Sciences, 2(3), 1066-1070.
8. Boltaboyevich, B. B., & Shokirjonugli, S. M. (2020). Formation of creative competences of the fine art future teachers describing geometrical forms (on sample of pencil drawing lessons). ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(5), 1996-2001.
9. Байметов, Б., & Шарипжонов, М. (2020). ОЛИЙ ПЕДАГОГИК ТАЪЛИМДА ТАЛАБАЛАР ИЖОДИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ИНДИВИДУАЛ ТАЪЛИМ БЕРИШ МЕТОДИКАСИ (ҚАЛАМТАСВИР МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, (4), 357-363.
10. Байметов, Б. Б., & Шарипжонов, М. Ш. (2020). ТАСВИРИЙ САНЪАТДАН МАЛАКАЛИ ПЕДАГОГ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШДА НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИНГ УЙҒУНЛИГИ. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, (SI-2№ 3).
11. Sharipjonov, M. S. O. G. L. (2021). OLIY PYEDAGOGIK TA'LIMDA TALABALARGA MUAMMOLI MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH TEXNOLOGIYALARI. Science and Education, 2(2), 435-443.
12. Шарипжонов, М. Ш. (2020). Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчисининг касбий маҳоратларини такомиллаштиришда амалий машғулотларни ташкил этиш методикаси. Молодой ученый, (43), 351-353.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.